

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

R2. 6440.0016.2021
R2. 4123.0004.2022

DOZ-OAiK.650.1024.2024.ML
Warszawa, 08 września 2025 r.

Decyzja

Po rozpatrzeniu odwołania z 28.10.2024 r. wniesionego przez Wspólnotę Mieszkaniową przy ul. Trafalczyka nr 3, 3a, 3b, 3c, 4, 5, 6, 6a, 7a, 7b, 8, 8a, 9, 9a, 10, 11 w Siemianowicach Śląskich, reprezentowaną przez adwokata Izabelę Targosz, od decyzji Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z 11.10.2024 r., znak: K-RD.5140.99.2021.MB, wpisującej do rejestru zabytków nieruchomych województwa śląskiego pod numerem A/933/2024, zespół zabudowy osiedla robotniczego przy ul. Trafalczyka 3-3a-3b-3c, 4, 5-5a, 6-6a, 7a-7b, 9-9a, 10-10a, 11-11a, 12-13 w miejscowości Siemianowice Śląskie, położony na działkach ew. nr 3431/282 i 3622/282 obręb 0053, w m. pow. Siemianowice Śląskie, wraz z terenem fragmentu działki ew. nr 3431/282 obręb 0053 - na podstawie art. 7 pkt 1, art. 9 ust. 1, art. 89 pkt 1, art. 93 ust. 1 ustawy z 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (j.t. Dz. U. 2024, 1292), dalej: u.o.z., oraz art. 17 pkt 2, art. 127 § 2, art. 138 § 2 Kodeksu postępowania administracyjnego (j.t. Dz. U. 2024, 572), dalej: k.p.a.,

orzekam:

- uchylić zaskarżoną decyzję w całości i przekazać sprawę do ponownego rozpatrzenia przez organ pierwszej instancji.

Uzasadnienie

Jak wynika z akt sprawy, Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków w drodze obwieszczenia z 20.09.2021 r. zawiadomił strony o wszczęciu z urzędu postępowania administracyjnego w sprawie wpisania do rejestru zabytków nieruchomych zespołu zabudowy osiedla robotniczego przy ul. Trafalczyka 3-3a-3b-3c, 4, 5-5a, 6-6a, 7a-7b, 9-9a, 10-10a, 11-11a, 12, 13 w miejscowości Siemianowice Śląskie, położonego na działkach ew. nr 3431/282 i 3622/282 obręb 0053. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków decyzją z 27.01.2022 r., wpisał do rejestru zabytków nieruchomych zespół zabudowy osiedla robotniczego przy ul. Trafalczyka w miejscowości Siemianowice Śląskie w zakresie budynków przy Trafalczyka 3-3a-3b-3c, 4, 5-5a, 6-6a, 7a-7b, 9-9a, 10-10a, 11-11a, 12-13 położonych na terenie działki ew. nr 3431/282 i 3622/282 obręb 0053, oznaczonych na załączniku graficznym. W wyniku odwołania wniesionego przez Wspólnotę Mieszkaniową przy ul. Trafalczyka nr 3, 3a, 3b, 3c, 4, 5, 6, 6a, 7a, 7b, 8, 8a, 9, 9a, 10, 11 w Siemianowicach Śląskich, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego decyzją z 10.11.2022 r., znak: DOZ-OAiK.650.163.2022.BS, uchylił w całości ww. decyzję Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia przez organ pierwszej instancji. Przyczyną uchylenia tego rozstrzygnięcia było stwierdzenie, iż organ ten nie określił prawidłowo przedmiotu i zakresu ochrony konserwatorskiej, ponieważ z treści decyzji nie wynika, czy zabytkiem podlegającym ochronie prawnej jest zespół budowlany, czy też nieruchomości budynkowe wpisane do rejestru zabytków w granicach fundamentowania jedną decyzją administracyjną. Ponadto, w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji organ sformułował ogólnikowe oceny odnoszące się do wartości budynków, bez wskazania co konkretnie jest nośnikiem

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie <http://bip.mkidn.gov.pl> w zakładce ochrona danych osobowych.

przypisywanych im wartości historycznych, artystycznych i naukowych. Po ponownym rozpatrzeniu Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków decyzją z 15.02.2023 r. wpisał do rejestru zabytków nieruchomych zespół zabudowy osiedla robotniczego przy ul. Trafalczyka 3-3a-3b-3c, 4, 5-5a, 6-6a, 7a-7b, 9-9a, 10-10a, 11-11a, 12-13, w miejscowości Siemianowice Śląskie, położony na działkach ew. nr 3431/282 i 3622/282 obręb 0053, wraz z terenem fragmentu działki ew. nr 3431/282 obręb 0053, w granicach oznaczonych na załączniku graficznym. Po rozpoznaniu odwołania Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Trafalczyka nr 3, 3a, 3b, 3c, 4, 5, 6, 6a, 7a, 7b, 8, 8a, 9, 9a, 10, 11 w Siemianowicach Śląskich, Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego decyzją z 29.02.2024 r., znak: DOZ-OAiK.650.281.2023.ML.3, uchylił w całości rozstrzygnięcie Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków i przekazał sprawę do ponownego rozpatrzenia przez organ pierwszej instancji. Minister wskazał na konieczność przeprowadzenia w całości postępowania wyjaśniającego i dowodowego zmierzającego do właściwego ustalenia przedmiotu oraz granic ochrony konserwatorskiej, a także rozpoznania substancji i ustalenia wartości zespołu zabudowy osiedla robotniczego przy ul. Trafalczyka w Siemianowicach Śląskich. Minister wyjaśnił, że zabytek rozpoznany jako historyczny zespół budowlany powinien odpowiadać definicji zawartej w art. 3 pkt 13 u.o.z., w tym kontekście wskazał na wątpliwości co do wyznaczonych granic przedmiotowego zespołu oraz spójności tego zespołu w zakresie budynku przy ul. Trafalczyka 12-13, który znalazł się poza ww. granicami.

Decyzją z 11.10.2024 r. Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków wpisał do rejestru zabytków nieruchomych województwa śląskiego pod numerem A/933/2024, zespół zabudowy osiedla robotniczego przy ul. Trafalczyka 3-3a-3b-3c, 4, 5-5a, 6-6a, 7a-7b, 9-9a, 10-10a, 11-11a, 12-13 w miejscowości Siemianowice Śląskie, położony na działkach ew. nr 3431/282 i 3622/282 obręb 0053, w m. pow. Siemianowice Śląskie, wraz z terenem fragmentu działki ew. nr 3431/282 obręb 0053. Integralną częścią tej decyzji jest załącznik graficzny, na którym zostały oznaczone „granice wpisu do rejestru zabytków zespołu” obejmujące budynki przy ul. Trafalczyka 3-3a-3b-3c, 4, 5-5a, 6-6a, 7a-7b, 9-9a, 10-10a, 11-11a oraz znajdujący się poza tymi granicami budynek przy ul. Trafalczyka 12-13. Uzasadniając swoje rozstrzygnięcie Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków wskazał, że omawiane osiedle robotnicze zostało wzniesione w latach 1918-1920 na terenie dawnej kolonii Grabie, dla pracowników huty „Laura” (następnie huty „Jedność”). Jednorodne budynki zaprojektowano jako zespół zabudowy z towarzyszącą zielenią, co oznacza, że ww. osiedle robotnicze jest jedynym znanym przykładem realizacji idei „miasta ogrodu” na terenie Siemianowic Śląskich, zachowanym w formie uszczuplonej. Pierwotny plan osiedla z główną aleją wiodącą pomiędzy dwoma rzędami budynków obecnie jest zaburzony (aleja w części zmieniona w dziki skwer zarośnięty drzewami), mimo to nadal jest czytelny. Uzupełnieniem zespołu osiedla robotniczego jest kamienica wzniesiona dla urzędników przy ul. Trafalczyka 12-13 (o obiekt wyższym standardzie). Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków opisał budynki osiedla robotnicze jako obiekty o podobnych parametrach i spójnych stylistycznie. Jednocześnie kamienicę wzniesioną dla urzędników wyróżnił, jako obiekt odmienny skalą, formą i wyrazem architektonicznym. Organ ocenił ponadto, wpływ przekształceń dokonanych w dobie PRL oraz latach minionych, zarówno w obrębie kompozycji układu przestrzennego osiedla robotniczego, jak i poszczególnych budynków podkreślając, iż nie spowodowały one utraty wartości zabytkowych ww. zespołu budowlanego. Na podstawie ustaleń dotyczących stanu zachowania omawianego zespołu

wskazał na konieczność przeprowadzenia robót remontowych i prac konserwatorskich w części budynków położonych na terenie osiedla robotniczego. Jednocześnie stwierdził, że pomimo widocznych śladów zużycia, czy miejscowo niekorzystnych ingerencji budowlanych, większość obiektów utrzymała pierwotny charakter i prezentuje czytelne wartości typologiczne oraz dawne walory. Wyrazem tego są oryginalnie ukształtowane bryły, kompozycje elewacji oraz zgodność materiałowa. Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków podkreślił przy tym, iż o wartości osiedla robotniczego w Siemianowicach Śląskich, jako zespołu budowlanego, stanowi nie tylko forma architektoniczna budynków, ale także relacje przestrzenne między zabudową, jej historyczne rozplanowanie i kompozycja. Jest to bowiem zbiór obiektów o określonych cechach, w przemyślany i uporządkowany sposób rozmieszczonych na określonym, wyodrębnionym obszarze w pobliżu dawnego zakładu pracy, jest to więc niewątpliwie przestrzeń komponowana. Zagospodarowanie zespołu budowlanego ma wpływ na zachowanie relacji przestrzennych, skali zabudowy oraz spójności estetycznej i stylistycznej całości. Dlatego też organ wpisał do rejestru zabytków fragment działki ew. nr 3431/282, obręb 0053 (zgodnie z oznaczeniem na załączniku graficznym do decyzji), obejmujący teren dawnej alei pomiędzy budynkami mieszkalnymi, a także wschodnie przedpole kompleksu budynków przy ul. Trafalczyka 3, 4 i 5. Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków wskazał, że nośnikiem wartości zabytkowych przedmiotowego zespołu są zachowane bryły obiektów, ukształtowanie i rozplanowanie budynków oraz oszczędny detal architektoniczny. Zespół ten posiada wartości historyczne i naukowe, jako materialny świadek istnienia niezachowanej, siemianowickiej huty „Laura” oraz rozwoju struktury miasta. Wartość artystyczna reprezentowana jest przez jednorodne formalnie założenie, składające się z jednego typu domów robotniczych, modyfikowanych w zależności od ich usytuowania w zespole, a także ze znajdującego się w sąsiedztwie zespołu - domu urzędniczego w typie kamienicy. Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków, wobec wartości zespołu osiedla robotniczego przy ul. Trafalczyka, uznał za konieczne jego wpisanie do rejestru zabytków, a tym samym wzmożenie prawnej ochrony konserwatorskiej, dotychczas wynikającej jedynie z ustaleń miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Organ podkreślił, że zespół zabudowy osiedla robotniczego przy Trafalczyka w Siemianowicach Śląskich spełnia definicję legalną zabytku z art. 3 pkt 1 u.o.z., ponieważ w aktualnym stanie zachowania poprzez autentyzm formy i substancji zabytkowej posiada wartość artystyczną, historyczną oraz naukową, podlega więc ochronie i opiece bez względu na stan zachowania zgodnie z art. 6 ust.1 pkt 1 lit. „b” u.o.z. Nie oznacza to jednak całkowitego zakazu prowadzenia dozwolonych inwestycji na tym terenie, a także nakazu zamiany i odtworzenia pierwotnej funkcji całego obszaru ww. zespołu.

Od powyższej decyzji odwołała się Wspólnota Mieszkaniowa przy ul. Trafalczyka nr 3, 3a, 3b, 3c, 4, 5, 6, 6a, 7a, 7b, 8, 8a, 9, 9a, 10, 11 w Siemianowicach Śląskich, reprezentowana przez adwokata Izabelę Targosz (pełnomocnictwo w aktach sprawy). Odwołanie zostało wniesione w ustawowym terminie. W odwołaniu tym pełnomocniczka strony skarżącej zarzuciła Śląskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków, że wydając zaskarżoną decyzję z 11.10.2024 r. naruszył szereg przepisów prawa materialnego oraz procesowego, co powoduje, że ww. decyzja pozostaje wewnątrznie sprzeczna, a rozstrzygnięcie nie koresponduje z uzasadnieniem decyzji. W tym kontekście wskazała na naruszenie art. 4 pkt 1 i pkt 2 w zw. z art. 3 pkt 1, art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. „b” i art. 9 ust. 1 i 3 u.o.z. wynikające z ich błędnej wykładni i uznania, że wpisanie do rejestru zabytków nieruchomości

przedmiotowego zespołu zabudowy osiedla robotniczego przy ul. Trafalczyka w Siemianowicach Śląskich, stanowi wyraz ochrony zabytków poprzez zapewnienie warunków prawnych, organizacyjnych i finansowych umożliwiających trwałe zachowanie zabytków oraz ich zagospodarowanie i utrzymanie, podczas gdy ww. zespół zabudowy osiedla robotniczego nie spełnia cech zabytku. Nie stanowi on najbardziej wartościowego dobra kultury ani zabytku o charakterze unikatowym, a także nie posiada wartości historycznych, artystycznych, czy naukowych. Nie wyróżnia się również na terenie Górnego Śląska pośród innych zachowanych osiedli robotniczych. Na potwierdzenie tych zarzutów, skarżąca przywołała okoliczności dotyczące przekształceń dokonanych w pierwotnym układzie kompozycyjnym osiedla oraz poszczególnych budynkach, które mają wpływ na odbiór tego zespołu, jako spójnego architektonicznie i realizującego pierwotną koncepcję inspirowaną ideą „miasta-ogrodu”. Następnie pełnomocniczka strony wskazała na naruszenia przepisów postępowania, w tym art 8 § 2 k.p.a. co w jej ocenie wynika z braku wszczęcia postępowania w odniesieniu do podobnych budynków przy ul. Kasprzaka 2-4, znajdujących się 200 m od osiedla robotniczego przy Trafalczyka w Siemianowicach Śląskich. W odwołaniu została także podniesiona okoliczność naruszenia zasady zaufania obywateli do Państwa wyrażonej art. 8 k.p.a. oraz zasady pewności prawa, o czym świadczy obciążenie Wspólnoty Mieszkaniowej negatywnymi konsekwencjami bierności organów w obliczu zgłoszenia dokonanego do Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków już w 2020 r. w celu przeprowadzenia uzgodnień oraz zgłoszenia zamiaru przeprowadzenia robót budowlanych do miejscowego organu architektoniczno-budowlanego. Organy te nie poinformowały Wspólnoty o planowanym wpisie do rejestru zabytków zespołu osiedla robotniczego w Siemianowicach Śląskich, ani nie wyraziły sprzeciwu wobec planowanych robót budowlanych, tym samym upewniły uczestnika co do możliwości przeprowadzenia termomodernizacji obiektu, a w konsekwencji braku podstaw do wpisu nieruchomości do rejestru zabytków. Pełnomocniczka wspólnoty wskazała także na obrazę art. 7 w zw. z art. 77 § 1 i art. 80 k.p.a., poprzez naruszenie zasady prawdy obiektywnej i swobodnej oceny dowodów, w tym bezkrytyczne powtórzenie w zaskarżonej decyzji z 11.10.2024 r. wniosków opinii Narodowego Instytutu Dziedzictwa z 20.06.2024 r., przy jednoczesnym pominięciu rzeczowych źródeł dowodowych, m.in. opinii dotyczącej określenia walorów zabytkowych zespołu budynków kolonii robotniczej przy ul. Trafalczyka w Siemianowicach Śląskich sporządzonej przez Dariusza Pawełczyka, a wniesionej do akt sprawy przez Wspólnotę pismem z 17.04.2024 r. Z opinii wniesionej przez stronę wynika, że dawny zespół budynków kolonii robotniczej nie stanowi w chwili obecnej, uporządkowanej substancji, mającej cechy i walory zabytku, zaś powrót i odbudowa budynków do stanu z okresu międzywojennego (a zatem przywrócenie walorów zabytku) nie jest możliwe i narusza metody zmierzające do zachowania substancji. Ponadto, w ocenie skarżącej Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków dokonał swobodnej oceny dowodów w odniesieniu do artykułu Małgorzaty Derus „Kolonie robotnicze”, publikacji Michała Bulsy „Patronackie osiedla robotnicze. Tom 1: Górny Śląsk” oraz kart ewidencyjnych opracowanych przez Macieja Doronia, ponieważ nie ocenił ich treści w odniesieniu do okoliczności nieodwracalności przekształceń zaistniałych w obrębie układu kompozycyjnego osiedla robotniczego oraz tworzących go budynków, rzutujących na wartości zabytkowe przedmiotowego zespołu. Strona skarżąca zarzuciła więc Śląskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków, że decyzją z 11.10.2024 r. rozstrzygnął merytorycznie sprawę, pomimo sprzeczności ustaleń faktycznych z treścią

zebranego w sprawie materiału dowodowego. Na tej podstawie pełnomocniczka Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Trafalczyka nr 3, 3a, 3b, 3c, 4, 5, 6, 6a, 7a, 7b, 8, 8a, 9, 9a, 10, 11 w Siemianowicach Śląskich, wniosła o „zmianę zaskarżonej decyzji oraz o odmowę wpisania do rejestru zabytków nieruchomych województwa śląskiego zabytku w postaci zespołu zabudowy osiedla robotniczego przy ul. Trafalczyka 3-3a-3b-3c, 4,5-5a, 6-6a, 7a-7b, 9-9a, 10-10a, 11-11 a, 12-13 w miejscowości Siemianowice Śląskie, położonego na działkach ewidencyjnych numer 3431/282 i 3622/282, obręb 0053, m. pow. Siemianowice Śląskie wraz z terenem fragmentu działki ewidencyjnej nr 3431/282, obręb 0053”.

Po zapoznaniu się z materiałem dowodowym sprawy oraz treścią zaskarżonej decyzji z 11.10.2024 r. Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego stwierdził, że Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków nie wypełnił zaleceń organu wyższego stopnia wskazanych w treści decyzji z 29.02.2024 r., znak: DOZ-OAiK.650.281.2023.ML.3. Organ ten nie rozpoznał bowiem w sposób niebudzący wątpliwości substancji oraz relacji przestrzennych zespołu budowlanego, wpisanego do rejestru zabytków jako „zespół zabudowy osiedla robotniczego” przy ul. Trafalczyka w Siemianowicach Śląskich. W konsekwencji powyższego w aktualnej formie zaskarżona decyzja w sposób nieprecyzyjny określa przedmiot i zakres ochrony konserwatorskiej. Ponadto, treść tej decyzji jest wewnątrznie sprzeczna.

Jedna z naczelných zasad postępowania administracyjnego została wyrażona w art. 8 k.p.a. jako zasada zaufania do władzy publicznej oraz utrwalonej praktyki rozstrzygania spraw. Oznacza to, że organy administracji publicznej prowadzą postępowanie w sposób budzący zaufanie jego uczestników do władzy publicznej, kierując się zasadami proporcjonalności, bezstronności i równego traktowania (§ 1), a także bez uzasadnionej przyczyny nie odstępują od utrwalonej praktyki rozstrzygania spraw w takim samym stanie faktycznym i prawnym (§ 2). Zgodnie z art. 7 k.p.a., w toku postępowania organy administracji publicznej stoją na straży praworządności, z urzędu lub na wniosek stron podejmują wszelkie czynności niezbędne do dokładnego wyjaśnienia stanu faktycznego oraz do załatwienia sprawy, mając na względzie interes społeczny i słuszny interes obywateli. Stosownie do art. 77 § 1 k.p.a. organ jest obowiązany w sposób wyczerpujący zebrać i rozpatrzyć cały materiał dowodowy. Natomiast art. 107 § 3 k.p.a. stanowi, iż uzasadnienie faktyczne decyzji powinno w szczególności zawierać wskazanie faktów, które organ uznał za udowodnione, dowodów, na których się oparł, oraz przyczyn, z powodu których innym dowodom odmówił wiarygodności i mocy dowodowej, zaś uzasadnienie prawne - wyjaśnienie podstawy prawnej decyzji, z przytoczeniem przepisów prawa.

W niniejszej sprawie podstawą działania Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków jest art. 9 ust. 1 u.o.z., zgodnie z którym do rejestru wpisuje się zabytek nieruchomy na podstawie decyzji wydanej przez wojewódzkiego konserwatora zabytków z urzędu bądź na wniosek właściciela zabytku nieruchomego lub użytkownika wieczystego gruntu, na którym znajduje się zabytek nieruchomy. Pojęcie zabytku nieruchomego zostało zdefiniowane w art. 3 pkt 1 i 2 u.o.z. Zgodnie z tą definicją zabytek nieruchomy jest to nieruchomości, ich części lub zespoły, będąca dziełem człowieka lub związana z jego działalnością i stanowiąca świadectwo minionej epoki bądź zdarzenia, której zachowanie leży w interesie społecznym ze względu na posiadaną wartość historyczną, artystyczną lub naukową. Oznacza to, że w toku postępowania w sprawie wpisania zabytku do rejestru,

koniecznym jest ustalenie, czy dany obiekt posiada samoistne wartości zabytkowe, uzasadniające jego indywidualną ochronę prawną. Przykładowy katalog zabytków nieruchomości został ujęty w art. 6 ust. 1 pkt 1 u.o.z., w tym między innymi wskazano zabytki obszarowe będące (lit. b): „układami urbanistycznymi, ruralistycznymi i zespołami budowlanymi”.

Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków postępowanie administracyjne prowadzi w sprawie wpisania do rejestru zabytków „historycznego zespołu budowlanego”, który jest definiowany zgodnie z art. 3 pkt 13 u.o.z. jako powiązana przestrzennie grupa budynków wyodrębniona ze względu na formę architektoniczną, styl, zastosowane materiały, funkcję, czas powstania lub związek z wydarzeniami historycznymi. Oznacza to, że budynki są podstawowym komponentem zespołu budowlanego lecz nie jedynym. Drugim komponentem zespołu budowlanego są bowiem powiązania przestrzenne pomiędzy obiektami (relacje przestrzenne), których polem jest obszar znajdujący się w granicach wyznaczonych w decyzji o wpisie do rejestru zabytków. Dla tak definiowanego zespołu budowlanego istnieje więc konieczność wyznaczenia granic obszaru ww. relacji przestrzennych, w ramach których skonkretyzowana zostanie integralność obu tych komponentów (budynków i relacji przestrzennych). Granice zespołu budowlanego nie są więc definiowane wyłącznie jako historyczny obszar zabudowy, lecz przede wszystkim jako obszar chroniący czytelne relacje przestrzenne pomiędzy obiektami.

Na gruncie przedmiotowej sprawy Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego stwierdził, że Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków ponownie niejednoznacznie określił zabytek wpisany do rejestru zabytków, a jednocześnie nie jest zdecydowany co do roli budynku przy ul. Trafalczyka 12-13, w odniesieniu do całości przedmiotowego zespołu zabudowy osiedla robotniczego. W komparycji decyzji z 11.10.2024 r. organ wyraźnie zidentyfikował zabytek nieruchomy jako „zespół budowlany” (art. 6 ust. 1 pkt 1 lit „b” u.o.z.) definiowany zgodnie z wyżej cytowanym art. 3 pkt 13 u.o.z. W orzeczeniu tej decyzji również odwołał się do „zespołu zabudowy” osiedla robotniczego, wymieniając kolejno adresy budynków, które są położone na działkach ew. nr 3431/282 (Trafalczyka 3-3a-3b-3c, 4, 5-5a, 6-6a, 7a-7b, 9-9a, 10-10a, 11-11a) oraz 3622/282 (Trafalczyka 12-13). Natomiast na załączniku graficznym Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków oznaczył „granice wpisu do rejestru zabytków zespołu” obejmujące fragment działki ew. nr 3431/282 z budynkami przy Trafalczyka 3-3a-3b-3c, 4, 5-5a, 6-6a, 7a-7b, 9-9a, 10-10a, 11-11a (osiedle robotnicze). W tej sytuacji poza „granicami wpisu do rejestru zabytków zespołu” znalazł się budynek o adresie: ul. Trafalczyka 12-13 (kamienica dla urzędników). Oznacza to, że zaskarżona decyzja z 11.10.2024 r. jest niespójna w określeniu klasyfikacji zabytku i jego granic, przy czym wątpliwości w tym zakresie pogłębia treść jej uzasadnienia. Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków z jednej strony określił zespół budowlany osiedla robotniczego przy ul. Trafalczyka w Siemianowicach Śląskich jako zabytek jednorodny, a jednocześnie scharakteryzował ten zabytek jako składający się z dwóch elementów: jednorodnej stylistycznie zabudowy osiedla robotniczego w zakomponowanym układzie przestrzennym (Trafalczyka 3-3a-3b-3c, 4, 5-5a, 6-6a, 7a-7b, 9-9a, 10-10a, 11-11a) oraz znajdującej się w jego sąsiedztwie kamienicy dla urzędników (Trafalczyka 12-13). Wprawdzie organ pierwszej instancji wyjaśnił, że ww. kamienica o odmiennej skali, bryle oraz wyrazie architektonicznym (a także standardzie) jest dopełnieniem zespołu zabudowy osiedla robotniczego, lecz nie znalazło to odzwierciedlenia przy wyznaczaniu „granicy wpisu do

rejestr zabytków zespołu". Zauważyć w tym miejscu należy, że z materiału dowodowego wynika, iż zarówno osiedle robotnicze, jak i kamienica dla urzędników powstały jako zabudowa mieszkalna dla robotników i urzędników huty „Laura” w Siemianowicach Śląskich. Fakt ten nie upoważniał jednak organu do automatycznego uznania, że wszystkie obiekty związane z historią huty „Laura” tworzą zabytek nieruchomy określony w orzeczeniu decyzji z 11.10.2024 r., jako „zespół zabudowy osiedla robotniczego”. Oznacza to, że pomimo prawidłowo zgromadzonego materiału dowodowego Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków nie potrafił wyciągnąć logicznych wniosków z opracowań analizowanych w toku postępowania administracyjnego.

W konsekwencji powyższego pomimo ponownego rozpatrzenia sprawy, Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków nadal nie określił precyzyjnie, czy ochroną konserwatorską objęty jest zespół budowlany (Trafalczyka 3-3a-3b-3c, 4, 5-5a, 6-6a, 7a-7b, 9-9a, 10-10a, 11-11a, 12-13), którego wszystkie elementy składowe – budynki oraz pole ich wzajemnych relacji – znajdują się w jego granicach; czy ochroną konserwatorską są objęte dwa zabytki: osiedle robotnicze w wyznaczonych granicach (Trafalczyka 3-3a-3b-3c, 4, 5-5a, 6-6a, 7a-7b, 9-9a, 10-10a, 11-11a, 12-13) jako zespół budowlany stosownie do art. 3 pkt 13 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. „b” u.o.z., oraz indywidualnie – kamienica dla urzędników (Trafalczyka 12-13), jako dzieło architektury i budownictwa, klasyfikowane zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt. 1 lit. „c” u.o.z. Jest to podstawowa kwestia wymagająca wyjaśnienia, jako kluczowa dla warunków ochrony prawnej ww. zabytku lub zabytków oraz wprost przekładająca się na przyszły zakres praw i obowiązków dysponentów tych nieruchomości, płynących z przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami.

Dopiero po prawidłowym zidentyfikowaniu zabytku nieruchomego, Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków będzie uprawniony do przeprowadzenia jego wartościowania zgodnie z przyjętą klasyfikacją. Oznacza to, że na obecnym etapie postępowania organ drugiej instancji nie ma możliwości przeprowadzenia adekwatnej kontroli zaskarżonej decyzji z 11.10.2024 r. w tym zakresie. Nie jest bowiem ustalone co tworzy substancję zespołu budowlanego przy ul. Trafalczyka w Siemianowicach Śląskich oraz w jakim zakresie powinien on podlegać prawnej ochronie konserwatorskiej. Wobec powyższego Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego nie odniósł się szczegółowo do zarzutów podnoszonych w odwołaniu.

W świetle powyższych ustaleń Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego uznał, że zaskarżona decyzja Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z 11.10.2024 r. w obecnej formie nie wypełnia wymogu „jednoznacznej i niebudzącej wątpliwości oceny wartości zabytkowych” przedmiotowego obiektu (wyrok WSA w Warszawie z 22.09.2006 r., sygn. akt I SA/Wa 324/06). A zatem w toku ponownego rozpatrywania sprawy organ ten obowiązany jest do ponownej oceny zgromadzonego materiału dowodowego i podjęcia rozstrzygnięcia, w którym zostanie jednoznacznie określony przedmiot i zakres ochrony konserwatorskiej oraz samoistne wartości zabytkowe przedmiotowych nieruchomości.

Ponownie podkreślenia wymaga, że decyzja administracyjna wydana w sprawie wpisania zabytku do rejestru zabytków musi być spójna we wszystkich swoich elementach, a tym samym jednorodnie klasyfikować i opisywać zabytek oraz nie pozostawiać wątpliwości co do interpretacji zakresu jego ochrony konserwatorskiej. Istotą treści takiej decyzji jest określenie jaki zabytek został wpisany do rejestru; w jakich granicach ma być realizowana

jego ochrona; jakie wartości zabytkowe posiada taki obiekt; jakie okoliczności faktyczne przemawiają za objęciem go ochroną prawną. W decyzji takiej organ powinien skupić się na najistotniejszych kwestiach, które dotyczą charakterystyki zabytku i wykazania jego wyjątkowości. Treść decyzji powinna być zwięzła i jasna, co przyczyni się to do uczynienia kryteriów jakimi kieruje się organ ochrony zabytków wypełniając swoje podstawowe czynności z zakresu nadzoru konserwatorskiego, a więc ułatwi tworzenie warunków do skutecznej ochrony dziedzictwa narodowego (por. wytyczne Generalnego Konserwatora Zabytków z 28.11.2023 r., publikowane na stronie Narodowego Instytutu Dziedzictwa).

W kontekście ww. wytycznych trzeba zauważyć, że treść uzasadnienia zaskarżonej decyzji Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z 11.10.2024 r., jest chaotyczna i sprawia trudności w odczytaniu istotnych okoliczności stanu faktycznego sprawy, w tym rozpoznania zabytku oraz wskazania przesłanek wpisania go do rejestru zabytków zespołu. Przede wszystkim zbędny jest szeroki i szczegółowy opis postępowania administracyjnego, obszerne cytaty z dokumentów, znajdujących się w aktach sprawy. Zbędna jest także polemika z dysponentem wpisywanych do rejestru zabytków budynków. Odpowiedź na wątpliwości strony powinna mieć formę ustaleń faktycznych sprawy i samodzielnych wniosków organu wyciągniętych z analizy dowodów. Natomiast jak wskazał Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego już w decyzji kasatoryjnej z 10.11.2022 r., kwestie projektowanych zamierzeń inwestycyjnych lub zagospodarowania zabytku były lub będą przedmiotem odrębnych postępowań administracyjnych.

Reasumując, Minister Kultury, Dziedzictwa Narodowego stwierdził, że w toku postępowania prowadzonego w sprawie wpisania do rejestru zabytków zespołu zabudowy osiedla robotniczego przy ul. Trafalczyka w Siemianowicach Śląskich, organ pierwszej instancji naruszył art. 8, art. 7, art. 77 § 1 oraz art. 107 § 3 k.p.a., a także art. 3 pkt 1 i 2 w zw. z art. 6 ust. 1 pkt 1 lit. „b” u.o.z. W sprawie nie został dotychczas precyzyjnie określony przedmiot i zakres postępowania administracyjnego, a tym samym nie zostały wyjaśnione okoliczności, które będą miały bezpośredni wpływ na jej przyszłe rozstrzygnięcie. W tej sytuacji organ odwoławczy nie ma możliwości weryfikacji zaskarżonego rozstrzygnięcia i orzeczenia co do istoty sprawy, stosownie do art. 138 § 1 pkt 2 k.p.a. Wobec powyższego Minister, na podstawie art. 138 § 2 k.p.a., uchylił w całości decyzję Śląskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków z 11.10.2024 r. i przekazał przedmiotową sprawę organowi pierwszej instancji w celu ponownego jej rozpatrzenia.

Jednocześnie Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego zwraca uwagę na treść art. 139a § 1. k.p.a., który stanowi, iż w przypadkach, o których mowa w art. 138 § 2 i 2a k.p.a., przy ponownym rozpatrzeniu sprawy organ pierwszej instancji jest obowiązany wziąć pod uwagę okoliczności wskazane przez organ odwoławczy oraz jest związany wytycznymi tego organu określonymi w decyzji uchylającej zaskarżoną decyzję w całości i przekazującej sprawę do ponownego rozpatrzenia, chyba że przy ponownym rozpatrzeniu sprawy przepisy prawa, na podstawie których organ pierwszej instancji rozstrzygnął sprawę, uległy zmianie.

Pouczenie:

Strona, która uważałaby, że decyzja ta narusza prawo – zgodnie z przepisem art. 64a-c ustawy z 30 sierpnia 2002 r. Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (j. t. Dz. U. 2024, 935) – może wnieść od tej decyzji sprzeciw do Wojewódzkiego Sądu

Administracyjnego w Warszawie, w terminie 14 dni od dnia doręczenia decyzji. Sprzeciw wnosi się za pośrednictwem Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego (ul. Krakowskie Przedmieście 15, 00-071 Warszawa).

Wpis sądowy od sprzeciwu wynosi 100 zł. Stronie, na jej wniosek złożony przed wszczęciem postępowania lub w toku postępowania, może być przyznane prawo pomocy. Prawo pomocy obejmuje zwolnienie od kosztów sądowych w całości lub w części oraz ustanowienie adwokata albo radcy prawnego, doradcy podatkowego lub rzecznika patentowego. Wniosek o przyznanie prawa pomocy wolny jest od opłat sądowych.

Z up. Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego
Sekretarz Stanu
Generalny Konserwator Zabytków

Bożena Żelazowska

[dokument podpisany elektronicznie]

Podpis elektroniczny *B. Żelazowska*
zweryfikowany w dniu2025...09...0...
ważny/nieważny/brak możliwości weryfikacji: *ok*
~~nieprawidłowy~~ (1)

INSPEKTOR
Wydział Organizacji i Zarządzania
Beata Myśliwiec-Abdelkawy

Otrzymują:

1. Wspólnota Mieszkaniowa Nieruchomości przy ul. Trafalczyka 3, 4, 5, 5A, 6, 6A, 8, 8A, 9, 10, 10A, 11 w Siemianowicach Śląskich, reprezentowana przez adw. Izabelę Targosz, Kancelaria Adwokacka ul. Kochanowskiego 6/1, 40-035 Katowice
2. Prezydent Miasta Siemianowice Śląskie, reprezentujący Skarb Państwa (doręczenie elektroniczne)
3. pozostali właściciele i użytkownicy wieczystości nieruchomości objętych niniejszym postępowaniem administracyjnym otrzymują decyzję w drodze obwieszczenia, na podstawie art. 94 u.o.z. oraz art.49 k.p.a., zamieszczonego na BIP MKiDN i Urzędu Miasta Siemianowice Śląskie
4. Śląski Wojewódzki Konserwator Zabytków (doręczenie elektroniczne + zwrot akt odrębnym pismem)
5. a/a

Do wiadomości:

1. Miejski Konserwator Zabytków w Siemianowicach Śląskich za pośredn. Urzędu Miasta (ePUAP)
2. Narodowy Instytut Dziedzictwa (ePUAP)